

Dabas aizsardzības pārvalde

Jumpravas dolomīta atsegums

Publicēts: 13.11.2020.

Atjaunināts: 24.01.2023.

Dabas pieminekli veido dolomīta atsegumi Lielupes ielejas labā pamatkrasta nogāzē. Atsegumu joslas kopējais garums ir 700 m, atsegumu augstums līdz 5 m un to sadala grava, kurā ir sezonāla ūdenskritumu kaskāde ar kopējo augstumu 1,5 m. 15 m augšpus gravas atsegumu joslas, pakājē ir avots. Nogāzes malā pie Lielupes krasta ir atsevišķi no atseguma nogāzies liels dolomīta blukis.

Atsegums ir ainaviski iespaidīgs un majestātisks un tās ir vienas no nedaudzajām dolomītu klintīm Zemgalē.

Aizsardzības kategorija: aizsargājams ģeoloģisks un ģeomorfoloģisks dabas piemineklis, daļēji atrodas [dabas parkā "Bauska"](#).

Kods: LV0440210

Administratīvais iedalījums: Bauskas novads, Mežotnes pagasts

Pārvalde: Dabas aizsardzības pārvaldes struktūrvienība [Pierīgas reģionālā administrācija](#).

Robežu shēma

 [Ģeoloģiskā un ģeomorfoloģiskā dabas pieminekļa "Jumpravas dolomīta atsegums" shēma](#)

Normatīvie akti

[Ministru kabineta noteikumi Nr. 461 "Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem"](#)

[Ministru kabineta noteikumi Nr. 827 "Dabas parka "Bauska" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"](#)

Teritorija ir izvietojusies Viduslatvijas zemienē, Zemgales līdzenumā, Lielupes senlejas nogāzē, upes labajā krastā.

Dabas pieminekli veido augšējā devona Franas stāva Stipinu svītas Bauskas ridas dolomīta atsegumi Lielupes ielejas labā pamatkrasta nogāzē. Atsegumu joslu sadala grava, kurā ir sezonāla ūdenskritumu kaskāde ar kopējo augstumu 1,5 m. 15 m augšpus gravas atsegumu joslas pakājē ir avots. Nogāzes malā pie Lielupes krasta ir atsevišķi no atseguma nogāzies liels dolomīta blukis. Atsegumu joslas kopējais garums ir 700 m, atsegumu augstums ir līdz 5 m.

Dabas pieminekļi ietver vienas no nedaudzajām dolomītu klintīm Zemgalē un, domājams, šis ir lielākais Stipinu svītas dabiskais atsegums Latvijā. Atsegums ir ainaviski iespaidīgs un majestātisks. Dolomīta klintis izceļas uz upes un augu valsts fona, būtiski bagātina ainavu un harmonē ar netālu esošo Jumpravas muižu.

Dabas pieminekli veido sīkslāņoti dolomīti un mālaini dolomīti, kas mijas ar kavernoziem dolomītiem. Ieži ir sīkplātņaini, izņemot atseguma augšdaļu, kur tie ir salīdzinoši biežplātņaini un masīvi.

Dolomītu slāņkopa ir veidojusies devona Stipinu laikposma seklā normāla sāļuma jūrā, kura periodiski kļuvusi norobežota un attīstījusies vidējās plūdmaiņu zonas vai lagūnas apstākļi. V. Sorokins, kurš veicis Stipinu svītas Bauskas ridas nogulumu detalizētus pētījumus, ir atzīmējis, ka šai laikā ir norisinājusies jūras transgresija (paplašināšanās un padziļināšanās), kas savu maksimumu sasniegusi Bauskas ridas nogulumu veidošanās laikā.

Sīkslāņotie dolomīti, kas satur mālainas starpkārtas, domājams, ir veidojušies norobežotā baseina daļā – vidējā plūdmaiņu zonā (intertidal zone) vai lagūnā. Pēc izveides dolomīti ir ievērojami šķīduši un tas visvairāk noticis ar organismu atliekām, kuru vietā izveidojušās kavernas. Daudzu kavernu raksturīgā ieapaļā un elipsoidālā forma, kā arī lielie izmēri (līdz 20 cm) norāda uz to veidošanos stromatoporātu šķīšanas rezultātā. Mazākās kavernas, domājams, ir veidojušās šķīstot brahiopodu vai gliemežu atliekām. Vietām kavernu ir tik daudz, ka ieži atgādina gliemeždolomītus, taču fosiliju saglabātības pakāpe ir ļoti slikta. Šķīšanas rezultātā uz kavernu sienām vietām uzkrājušies dolomītmilti.

V. Sorokins, ir atzīmējis, ka Bauskas, Mežotnes, Iecavas un Jelgavas apkārtnē Stipinu svītas iežos ir atrodamas vairāku sugu brahiopodu un gliemežu, kā arī sūkļu, t. sk. stromatoporu, un zivju atliekas, kā arī organismu ejas. Šie secinājumi attiecas arī uz Jumpravas dolomīta atsegumu.

Dažādās griezuma daļās pārstāvēto dolomītu atšķirīgā stiprība nosaka to, ka vieglāk denudācijai pakļaujas sīkplātņainie, mālainie dolomīti, kamēr masīvie, labāk saglabājoties dolomīta sienā, veido izteiktas pārkares. Dolomītu slāņkopu, iespējams, ir ietekmējusi pleistocēna ledāja darbība, kā rezultātā slāņi ir nedaudz krokoti un slāņkopā ir brekčijotu iežu horizonti.

Mūsdienu ģeoloģiskie procesi teritorijā galvenokārt izpaužas kā Lielupes sānu erozija, kā arī sezonālas ūdensteces erozija gravā.

Dabas pieminekļi atrodas Eiropas Savienības aizsargājamiem biotopi: upju straujtecēs un dabiski upju posmi (3260), karbonātisku pamatiežu atsegumi (8210), parkveida pļavas un ganības (6530*), nogāžu un gravu meži (9180*) un eitrofas augsto lakstaugu audzes (6430).

Dabas datu pārvaldības sistēma

OZOLS

Citi dati par šo un citām Latvijas īpaši aizsargājamām dabas teritorijām

[Skatīt vairāk](#)

<https://www.daba.gov.lv/lv/jumpravas-dolomita-atsegums>